

Vzgr Rb Den Haag, 10 juni 2008, Arco v Hulshoff Wonen

Frame

v

Betta

AUTEURSRECHT

Frame auteursrechtelijk beschermd werk
dat in het ontwerp van de stoel Frame weliswaar de toepassing van een hedendaagse minimalistische stijl is te herkennen maar dat overigens, in elk geval bij de vormgeving van het kuipje, de ontwerper duidelijk een eigen en nieuwe weg is ingeslagen.

Bij de beoordeling dient het werk als geheel in aanmerking te worden genomen. Voorshands oordeelt de voorzieningenrechter dat in het ontwerp van de stoel Frame weliswaar de toepassing van een hedendaagse minimalistische stijl is te herkennen maar dat overigens, in elk geval bij de vormgeving van het kuipje, de ontwerper duidelijk een eigen en nieuwe weg is ingeslagen. Hierbij heeft de voorzieningenrechter meegewogen dat Hulshoff en Arrben niet aan de hand van voorbeelden hebben laten zien dat het kuipje niet nieuw of oorspronkelijk zou zijn. Het kuipje kan ook zeker niet worden aangemerkt als een ontlening aan de zitting en de rugleuning van de stoel Manola. Naar voorlopig oordeel komt de stoel Frame dan ook auteursrechtelijke bescherming toe.

Geen inbreuk

Samengevat onderscheiden de stoel Betta en de stoel Frame zich door een geheel verschillende uitvoering van het kuipje.

De kuipjes zijn geplaatst in vergelijkbare draagconstructies, waardoor voor het oog de kuipjes op vergelijkbare wijze in de ruimte zweven. Dit tezamen voert niettemin niet tot een inbreukmakende vergelijkbare totaalindruk. Bij de beoordeling is het grootste gewicht toe te kennen aan de steeds op eigen wijze vormgegeven kuipjes en is voor het auteursrecht minder relevant de banale vormgeving van de frames.

SLAAFSE NABOOTSIJNG

Geen verwarringsgevaar

De voorzieningenrechter acht het voorshands aan nemelijk dat het publiek de stoel van Arrben door de karakteristieke verwerking van het tuigleer zal herkennen als een stoel van Arrben, althans, in elk geval niet als een stoel van Arco, en dat er geen verwarring zal optreden.

Vindplaatsen: BIE 2009, nr. 65, p. 295, m.nt. Quaadvlieg

Vzgr Rb Den Haag, 10 juni 2008

(Chr.A.J.F.M. Hensen)

vonnis

RECHTBANK 'S-GRAVENHAGE

Sector civiel recht

zaaknummer / rolnummer: 309377 / KG ZA 08-495

Vonnis van 10 juni 2008

in de zaak van

de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid B.V. MEUBELFABRIEK ARCO,

gevestigd te Winterswijk,

eiseres,

procureur mr. L.Ph.J. baron van Utenhove,

advocaat mr. K.M. van Boven te Amsterdam,

tegen

1. de commanditaire vennootschap

HULSHOFF WONEN C.V.,

kantoorhoudende te Voorschoten,

2. de vennootschap naar vreemd recht

ARRBEN SNC,

gevestigd te San Vito al Tagliamento, Italië,

gedaagden,

procureur mr. P.J.M. von Schmidt auf Altenstadt,

advocaat mr. E.H.M. Bieleveld te Amsterdam.

Partijen zullen hierna worden aangeduid als "Arco", "Hulshoff" respectievelijk "Arrben".

1. De procedure

1.1. Bij exploit van 25 april 2008 heeft Arco zowel Hulshoff als Arrben gedagvaard om op dinsdag 27 mei 2008 voor de voorzieningenrechter van deze rechtbank te verschijnen. Arco heeft vijftien producties overgelegd alsmede een gespecificeerde kostenstaat. Hulshoff en Arrben hebben negen producties en een gespecificeerde kostenstaat overgelegd.

1.2. De advocaat van Arco heeft de vorderingen aan de hand van een pleitnotitie en de producties nader toegelicht. Hulshoff en Arrben hebben verweer gevoerd bij monde van hun advocaat, eveneens aan de hand van een pleitnotitie en de producties, en hebben geconcludeerd tot afwijzing van de vorderingen.

1.3. Hulshoff en Arrben hebben ter zitting bezwaar gemaakt tegen een door Arco twee werkdagen voorafgaand aan dit kort geding toegezonden productie (i.e. productie 15). Gelet op de mogelijkheid van Arco om de betreffende productie eerder in het geding te brengen, heeft de voorzieningenrechter deze nagekomen productie geweigerd. Arco wordt als eiseres in deze procedure geacht in staat te zijn geweest deze productie aanzienlijk eerder in geding te brengen.

1.4. Het vonnis is bepaald op heden.

2. De feiten

2.1. Arco ontwerpt, produceert en verkoopt meubelen. Arco kenmerkt haar producten als hoogwaardig design gecombineerd met duurzaamheid en gebruiksvriendelijkheid. De meubels van Arco worden internationaal afgezet.

2.2. Tot de meubelcollectie van Arco behoort de hieronder afgebeelde stoel Frame. Deze stoel is in 2000 door de Duitse ontwerper Burkhard Vogtherr voor Arco ontworpen en wordt sindsdien door Arco op de markt gebracht. Bij akte van 25 maart 2008 is het beweerdelijke auteursrecht op deze stoel door Burkhard Vogtherr aan Arco overgedragen.

2.3. Arrben is een Italiaanse onderneming, die voornamelijk designstoelen en fauteuils ontwerpt en produceert. Arrben produceert onder meer de in 2004 door Manuela Benvenuto ontworpen stoel Betta. De stoel Betta is hieronder afgebeeld. Hulshoff is een Nederlandse aanbieder van meubelen en brengt de stoel Betta op de Nederlandse markt. Zo is deze stoel onder meer op 28 februari 2007 door Hulshoff aan een afnemer geleverd.

3. Het geschil

3.1. Arco vordert – zakelijk weergegeven – dat de voorzieningenrechter Hulshoff en Arrben zal veroordelen om met onmiddellijke ingang iedere verdere inbreuk op het auteursrecht van Arco en het onrechtmatig handelen jegens Arco te (doen) staken en gestaakt te (doen) houden, zulks op straffe van een dwangsom. Arco vordert tevens dat Hulshoff en Arrben in de werkelijke kosten van het geding ex artikel 1019h Rv worden veroordeeld. Arco heeft haar vordering dienaangaande beperkt tot €15.000.

3.2. Arco legt aan haar vorderingen ten grondslag dat de stoel Frame een auteursrechtelijk beschermd werk is en dat Hulshoff en Arrben door het aanbieden van de stoel Betta inbreuk maken op het aan Arco toebehorende auteursrecht. Arco baseert haar vorderingen daarenboven op slaafse nabootsing.

3.3. Hulshoff en Arrben voeren verweer. Op de stellingen en verweren van partijen wordt hierna, voor zover van belang, nader ingegaan.

4. De beoordeling

Spoeideisend belang

4.1. Hulshoff en Arrben stellen dat van spoedeisend belang geen sprake (meer) is, aangezien Arco niet alleen bijna twee jaar heeft gewacht met het aanhangig maken van dit kort geding, maar ook zonder enige motivering het eerder geplande kort geding eenzijdig heeft ingetrokken. De voorzieningenrechter merkt in dit verband op dat de enkele omstandigheid dat Arco enige tijd heeft laten verlopen voordat zij in kort geding een verbod heeft gevorderd, de voorzieningenrechter niet ervan hoeft te weerhouden aan te nemen dat een spoedeisend belang bij de vordering bestaat. Het spoedeisend belang volgt overigens uit het gestelde voortdurende handelen door Hulshoff en Arrben in strijd met het door Arco gestelde auteursrecht.

Auteursrechtelijke bescherming

4.2. De voorzieningenrechter zal eerst beoordelen of de stoel Frame voor auteursrechtelijke bescherming in aanmerking komt. Een gebruiksvoorwerp, zoals een stoel, komt voor auteursrechtelijke bescherming in aanmerking, indien het werk een eigen oorspronkelijk karakter heeft en het persoonlijk stempel van de maker draagt. Persoonlijk stempel betekent dat er sprake moet zijn van een vorm die het resultaat is van scheppende menselijke arbeid en dus van creatieve keuzes. Dat het voortbrengsel een eigen oorspronkelijk karakter moet bezitten, houdt, kort gezegd, in dat de vorm niet aan ander eerder werk mag zijn ontleend.

4.3. Hulshoff en Arrben betwisten het eigen oorspronkelijk karakter van de stoel Frame. Zij hebben als eerder werk verwezen naar de stoel Manola. Deze stoel (hieronder afgebeeld) is in de tachtiger jaren door Manuela Benvenuto voor Arrben ontworpen. Ter zitting kwalificeren Hulshoff en Arrben de stoel Frame zelfs als namaak van de stoel Manola.

4.4. De stoel Manola heeft een metalen frame uitgevoerd in vierkante buis. Het metalen frame van de stoel Manola komt qua structuur, althans, wat de staande delen links en rechts betreft, overeen met het metalen frame van de stoel Frame. Bij de stoel Frame zijn de staande delen uitgevoerd in aanmerkelijk dünnere vierkante buis. Voorshands ziet de voorzieningenrechter hierin niet meer dan het toepassen van een in het huidige tijdsbeeld passende minimalistische mode, trend of stijl van ontwerpen.

4.5. Beide stoelen bestaan evenwel uit meer dan de staande delen links en rechts. Arco heeft benadrukt dat de stoel Frame is voorzien van twee dwarsverbindingen tussen de staande delen, uitgevoerd in dezelfde vierkante dunne buis. Daardoor ontstond een frame in eigenlijke zin, met de mogelijkheid om de zitting en de rugleuning op een voor het oog in de ruimte zwevende wijze in dat frame te monteren. De zitting en de rugleuning zijn tezamen geformeerd met een eigen dragende stijve structuur. Het "kuipje" dat aldus is ontstaan en de ophanging daarvan, is volgens Arco op oorspronkelijke wijze ontworpen.

4.6. Bij de beoordeling dient het werk als geheel in aanmerking te worden genomen. Voorshands oordeelt de voorzieningenrechter dat in het ontwerp van de stoel Frame weliswaar de toepassing van een hedendaagse minimalistische stijl is te herkennen maar dat overigens, in elk geval bij de vormgeving van het kuipje, de ontwerper duidelijk een eigen en nieuwe weg is ingeslagen. Hierbij heeft de voorzieningenrechter meegewogen dat Hulshoff en Arrben niet aan de hand van voorbeelden hebben laten zien dat het kuipje niet nieuw of oorspronkelijk zou zijn. Het kuipje kan ook zeker niet worden aangemerkt als een ontlening aan de zitting en de rugleuning van de stoel Manola. Naar voorlopig oordeel komt de stoel Frame dan ook auteursrechtelijke bescherming toe.

Inbreuk

4.7. Bij de beantwoording van de vraag of er sprake is van inbreuk op het auteursrecht van Arco komt het erop

aan of de stoel Beta in zodanige mate de auteursrechtelijk beschermde trekken van de stoel Frame vertoont dat daardoor bij de gebruiker dezelfde totaalindruk wordt gewekt. Echter, niet reeds het enkele feit dat tussen een werk waarvoor auteursrechtelijke bescherming wordt ingeroepen en een als inbreukmakend bestreden voortbrengsel punten van overeenstemming bestaan, wettigt het vermoeden dat het laatste de vrucht is van ontlening. Daartoe is een mate van overeenstemming vereist die van een zodanige aard en omvang is dat, indien vorenbedoeld vermoeden niet wordt ontzenuwd, geoordeeld moet worden dat van inbreuk op het auteursrecht sprake is.

4.8. De totaalindruk van zowel de stoel Frame als de stoel Beta wordt gedomineerd door het metalen frame. Doordat het frame bij beide stoelen in dunne buis is uitgevoerd ontstaat voor beide stoelen het beeld van een kuipje dat in de ruimte zweeft. Uit hetgeen hierboven met betrekking tot het auteursrecht van de stoel Frame is overwogen, volgt dat de auteursrechtelijke bescherming van de stoel Frame niet is gelegen in het frame (de draagconstructie van dunne vierkante buis). Omdat de zwevende indruk het rechtstreekse gevolg is van de minimalistische uitvoering van het frame is ook daaraan geen doorslaggevend gewicht toe te kennen. Bij de beoordeling dient dan ook met name acht te worden geslagen op de vormgeving van het kuipje.

4.9. Bij de stoel Frame is het kuipje gevormd op de basis van een gelamineerd houten drager, die royaal is gestoffeerd met zacht vulmateriaal en zacht leder. Als gevolg hiervan heeft dit kuipje voor het oog een zekere dikte en een comfortabele uitstraling. Het leder van het kuipje is blind gestikt. Verder is het kuipje op een onzichtbare wijze aan het metalen frame bevestigd. Ook dit alles draagt bij aan een elegante, comfortabele en luxe uitstraling.

4.10. Het kuipje van de stoel Beta heeft een gevormde dunne metalen plaat als drager. Deze plaat is gestoffeerd met dik en stevig tuigleer. Tussen de plaat en het tuigleer is een geringe hoeveelheid vulmateriaal aangebracht. Het tuigleer is rond de metalen plaat vastgenaaid met een grof zichtbaar stiksel. Het leer is bij de stikrand niet omgeslagen. Toepassing van dit soort tuigleer op deze wijze is volgens Arrben het kenmerk van haar meubellijnen. Zij heeft productbrochures overgelegd, die een herkenbare en herhaalde toepassing van het tuigleer laten zien. De voorzieningenrechter heeft opgemerkt dat in de oudere stoel Manola de toepassing van tuigleer op de karakteristieke wijze van Arrben al herkenbaar is. Het kuipje van Arrben heeft voor het oog een grove en harde uitstraling.

4.11. Hoewel Hulshoff en Arrben nauwelijks een beeld hebben gegeven van het vormgevingserfgoed van kuipjes voor stoelen, heeft Arco onvoldoende inzichtelijk gemaakt waarom Arrben ontoelaatbaar veel heeft ontleend aan het kuipje van de stoel Frame. Voorshands is meer aannemelijk dat Arrben op voldoende eigen wijze uiting heeft gegeven aan wat kenmerkend is voor haar eigen ontwerpstyl met gebruik van tuigleer.

4.12. Samengevat onderscheiden de stoel Beta en de stoel Frame zich door een geheel verschillende uitvoe-

ring van het kuipje. De kuipjes zijn geplaatst in vergelijkbare draagconstructies, waardoor voor het oog de kuipjes op vergelijkbare wijze in de ruimte zweven. Dit tezamen voert niettemin niet tot een inbreukmakende vergelijkbare totaalindruk. Bij de beoordeling is het grootste gewicht toe te kennen aan de steeds op eigen wijze vormgegeven kuipjes en is voor het auteursrecht minder relevant de banale vormgeving van de frames.

Slaafse nabootsing

4.13. Van slaafse nabootsing is in casu geen sprake. De voorzieningenrechter acht het voorshands aannemelijk dat het publiek de stoel van Arrben door de karakteristieke verwerking van het tuigleer zal herkennen als een stoel van Arrben, althans, in elk geval niet als een stoel van Arco, en dat er geen verwarring zal optreden.

Slotsom

4.14. Geen van de aangevoerde grondslagen slaagt De vorderingen van Arco zullen dan ook worden afgewezen. Arco zal als de in het ongelijk gestelde partij in de kosten van de procedure worden veroordeeld.

Proceskosten

4.15. Hulshoff en Arrben hebben een kostenspecificatie ten bedrage van €35.012,82 overgelegd. Arco betwist de redelijkheid en evenredigheid van de hoogte van de door Hulshoff en Arrben gedeclareerde kostenspecificatie. Zij stelt dat deze bijzonder hoog uitvalt, omdat er zeven advocaten (waaronder niet-specialisten) aan de zaak hebben gewerkt. Arco voert daarenboven aan dat het in strijd met de ratio van artikel 1019h Rv is om haar in de volledige proceskosten te veroordelen en stelt zich dan ook op het standpunt dat de proceskosten dienen te worden gemaximeerd tot een bedrag ad €15.000.

4.16. Als regel is het inschakelen van zeven verschillende advocaten voor één zaak niet kostenefficiënt. De voorzieningenrechter weegt echter mee dat deze zaak een langere aanlooperperiode heeft gehad onder meer omdat een eerder bepaald kort geding door eiseres is ingetrokken. Daarnaast is er aan de zijde van gedaagden sprake van twee afzonderlijke entiteiten waarvan er één in het buitenland is gevestigd. Hulshoff en Arrben hebben echter onvoldoende inzichtelijk gemaakt wat de rol van de tweede advocaat tijdens en rondom de zitting is geweest. De voorzieningenrechter ziet hierin aanleiding om de proceskostenveroordeling te bepalen op het bedrag van €30.000.

4.17. De kosten veroordeling zal niet uitvoerbaar bij voorraad worden verklaard, aangezien Hulshoff en Arrben dit niet hebben gevorderd.

5. De beslissing

De voorzieningenrechter:

5.1. wijst de vorderingen af;

5.2. veroordeelt Arco in de proceskosten ex artikel 1019h Rv, aan de zijde van Hulshoff en Arrben tot op heden begroot op €30.000.

Dit vonnis is gewezen door mr. Chr.A.J.F.M. Hensen en in het openbaar uitgesproken op 10 juni 2008, in het bijzijn van de griffier mr. R.J. van Doornmalen.